

עין משפט
נר מצוה

ג א מיי פ"ח מהל' יו"ט
הלכה י סמג לאחין עה
טו"ש"ע א"ח ס"י מקל'
ספק יב:

ד ב מיי שם ופ"א מהל'
שמיטין הלכה ה סמג
שם ועשין קמח טו"ש"ע שם
ספק יא:

ה ג מיי פ"ח מהל' יו"ט
הלכה י סמג לאחין עה
טו"ש"ע א"ח ס"י מקל'
ספק יב:

ו ד מיי פ"ג מהל'
שמיטין הל' ט:
ז ה מיי שם פ"א הלכה
ה:

ח ו מיי שם הלכה ז:
ט ז מיי שם פ"ג הלכ'
ט:

י ח מיי שם פ"ה הל' ה:
יא ט מיי פ"ג מהל'
עבודת כוכבים הל'
ד:

רבינו חננאל

וסטטוטיות ישראל שהביא אבנים מן

המרקוליס וחופה בהן דררים וסטטוטיות אסורות. רליט נגר בר נגר דיפרקינה.

פי' למה עובר כוכבים שחופה באבני מרקוליס הדרכים ומתורות. והלא קשיא עלה הא דאמר תרבות עבודת כוכבים אין לה בטילה עולמית ואין חרש בר חרש כלומר אין חכם בן חכם יכול לפרק ה' הקשיא: אמר רב ששת אנא לא חכם ולא בן חכם. והנני מפרקה. האי תנא דמיתיב סבר בעינן תרבות דבמה כעין תרבות פנים בקדש. אבל תרבות אבנים לאו תרבות היא. וכן עוד איתוי דא מתניתא מתליעין ומהמין בשביעית ואין מתליעין ומהמין במועד (א) ובין בשביעית ולית נגר בר נגר דיפרקינה. פי' מתליעין עוקרין התולעין מן האילן בחורמש או בקדרום. מהמין משקן את האילנות מימ וזבל. תולעין עוקרין התולעין ומגומין קוצצין בדי האילן וסכין מקום הקציצה חסר כדי שלא יכהו השור ימות האילן. אמר רבינא אנא לא נגר ולא נגר ומפרקינה לה מאי קושיא לא אילנא אמאי קא שרי בשביעית ואסור במועד. שביעית דמלאכה קא אסר רחמנא הני לוא מלאכה נינהו מועד דאפילו טרחא נמי אסיר.

הני נמי טרחא נינהו: ואי זיהום אגזוזם קשיא ליה אמאי זיהום בשביעית שרי. וגזוזים אסור. זיהום אוקומי אילנא שהוא זיבול להאכיל וזהמא את האילן שלא ימות שרי. גזוז שהוא חיתוך הזמורות להחליף אחרים תחתיהן להברות האילן ולהפריחו הוא ואסור. אלא הא קשיא ליה ועלה אמר לית נגר ובר נגר דיפרקינה. איני דוידהום בשביעית שרי. והא תנינן מזהמין הנטיעות וכורכין אותם. וקוטמין אותם. פי' מפני הצנח שלא ימותו שדיין נטיעות קטנות הן. ועושין להם בתים. פי' חופרין להן נקעין בעקריהן שיתקבצו בהן המים ומשקין אותם עד ראש השנה. עד

נ:

ציטוט לא כריך ומותר בלא ציטוט בלא דמי לתקרובת מוצח ובתקרובת

שאינו כעין פנים לא בעי ציטוט ואי נוי של עבודת כוכבים היו ולגוי מדליקים אותן ושייך להו ציטוט כעבודת כוכבים ענמה מכל מקום

מכיון שבינן הכומר אין לך ציטוט גדול מזה דשזז אינו רוצה להדליקן

לפני עבודת כוכבים אלא ליהנות הוא מהן ולגורכו נוטלן וחתוכות של שעוה שנותנין נמי לעבודת כוכבים מותרות דאפילו נוי ליכא ותקרובת כעין פנים ליכא ואין הקדש לעבודת כוכבים ולא כריכי ציטוט וככרות שמציאין דורון מותרין שהרי אין מציאין לעבודת כוכבים כי אס לשמשים ^ו ולכומרים ותקרובת עבודת כוכבים לא הוו שאין דרכן להאכיל לעבודת כוכבים כדורות ראשונים כך נראה לר"י והק' מלבושי כומרים נוי שלהם הוא ולא של עבודת כוכבים ומותרין בלא ציטול וכן כלי שקורין קלי"א אין משמשין בו לעבודת כוכבים אבל אותן כלי מחסה שמקטרין בו אסור משום משמשי עבודת כוכבים ונריך ציטול משום שמקטרין בו לעבודת כוכבים ומכירתו לאו היינו ציטולו דקיימא לן כדנבן דלגיג' ארדצי צמתני' (דף נג.) במכרה או כשמשכנה ואמרי לא ציטול והוא הדין למשמשי עבודת כוכבים שאינן בטלים בךך וכן כל כלי רבינו שמואל בשם רבינו שלמה משמע מתוך פירושו שהמיר הככרות לפי שאין עושין אותן תקרובת הא אס היו מציאין אותם לשם עבודת כוכבים היו אסורין ובעין פנים הוא שהוא רלוי להקריב לפנים דממילא לנמחת מאפה תנור ואע"ג דליכא זריקה המשתברת וכן משמע מתוך פרש"י ומה שפירש כעין פנים (ב) זהו כעין זכבים שמקדש דהוו תקרובת כדכתיב (שמות כג) וזבח לאלהים יחרס בלתי לה' לצדו אלמלא דאפילו זריקה שאינה משתברת כיון דהוי דומיא דלפנים קרי זבח עבודת כוכבים ואזנים אין עוזדין בהם צפנים ואין נראה לר"י דהא בכולה שמעתין משמע דאפילו בבעין פנים בעינן זריקה המשתברת וכן משמע בסמוך ואפי' בעבודת כוכבים שדרכה לעודנה במקל לכן נראה לפרש כעין פנים כעין זימה וזריקה דבר המשתברת ו**ואין** מתליעין ומהמין במועד. ומיירי כגון שאינו אכז בהמתנה עד לאחר המועד דלכ"כ שרי כיון דאוקומי אילנא הוא מדשרי ליה בשביעית דהא דבר האכז מותר במועד אי נמי אפי' הוא אכז ממש איכא למימר דאסור במועד משום טירחא ימירא כדאמר' בפ"ק דמועד קטן (דף ד.) דאסור להשקות זרעים במי קילון משום טירחא ימירא אע"פ שיותר להשקות במי גשמים

משום דבר האכז: ו**במשקין** אותן עד ראש השנה. פירש הקונט' אע"פ שעבודת האילן אסורה שלשים יום לפני ראש השנה הכא שרי שלא ימותו הנטיעות דהק' ל' יום דרנבן והכא לא גזור וקשה תמאן אי כר"ע האמר תוספת שביעית דאורייתא מצחקים ובקציר כמצות ואי כר' ישמעאל הלכה למשה מסיני היא אלא יש לפרש בשביעית בזמן הזה דרנבן ורבי היא כדאמר אצ"י בפ"ק דמועד קטן (דף ב:) ולרצא השקאה תולדה היא ואבות אסר רחמנא תולדות לא עי"ל דדוקא מלאכות של חרישה וזריעה הוו דאורייתא אבל שאר מלאכות אינן אלא מדרבנן: **שבר** מקל פגניה חייב. וה"ס שזר אצנים לפני מרקולים שדרכו בזריקה: **ספת** דה צואה. פי' בקונט' האכילה זואה לשון מי ספו לך מאליה בריש פסחים (דף ג:) ולשון ספת קשה שהיה לומר ספה ועוד דבשלון משנה לא מצינו אכילה בלשון ספיהה לכך נראה לפרש ליכלנה צואה לשון טיבול כמו לא יספות במלת ויאכל דפרק הפועלים (ב"מ דף פט:):

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

מוסרום. דבטלינהו עובד כוכבים: **נגר בן נגר**. חכם בן חכם: **דיפרקינה**. שיוכל למרעה. ולקמן מפרש מאי קא קשיא ליה: **דרכ גידל**. דאין ציטול לתקרובת והכא קמני מותרות: **מתליעין**. נוטלינן מולעת שצאלין: **ומוהמין**. כשיש מכה בצינן ונשרה קלת קליפתו מדביקין שם וצל וקושרין שלא ימות ולא דמי האי לאין מוזבלין דמועד קטן (דף ג.) דהתם וצול דקרקע והוא עבודה שצדדה ושצכרס: **כאן וכאן**. שביעית ומועד אין מגומין קוטע את הנוף כדי שיזילא נופות הרבה סביבות הגזוזם: **אכל סכין שמן לגיוזם**. כדי שלא ימות האילן אס גזוזם קודם לכן. מלאכה שהיא עבודת קרקע אסר רחמנא וימי לאו מלאכת קרקע יניחו דאוקומי אילנא בעלמא הוא שלא ימות ואין משביחו לאילן אלא מעמידו בכמות שהוא: **אלא זיהוס**. דשביעית אגזוזם דשביעית קשיא ליה דקתני כאן וכאן אין מגומין: **אוקומי**. שלא יתקלקל מכמות שהוא אבל אינו משביחו: **אצרוי**. מחזיקין ומשביחו: **ועושין להם בתים**. גדר אמה גובה סביבותיו וממלאין אותו עפר: **עד ראש השנה**. של' ערב שביעית אע"פ שעבודת האילן אסור שלשים יום לפני ראש השנה הכא שרי שלא ימותו הנטיעות דהק' שלשים יום מדרבנן הן והכא לא גזור: **דרכ עוקבא**. ציסקושי. חפירה תחת הזימים: **ספומי פילי**. אס נתגלו שרשי האילן שרי דאוקומי הוא: **אס הפגין**. פגי תאניה סכין אותן צומן כשהן חונטין כדי שיהו שמינות: **מפעמין אוסן**. ממלאין את הנקצין שמן. פגין הוא פירי עצמו כשגדל מעט: **האי אוקומי והאי אוקומי**. זיהוס נמי אוקומי הוא מדשרי ליה בשביעית כדשנינן לעיל מאי שגא סיכה דשרי דקתני סכין שמן לגיוזם כו': **עבודת כוכבים שעוזדין אותם במקל**. שמקשקשי לפניה במקל: **שזר מקל בפניה חייב**. כדאמרין בפרק ד' מימות (סנהדרין דף ס:) דכל עבודות שצפנים שעבד בהן עבודת כוכבים צין דרכה בךך צין שאין דרכה בךך חייב דכתיב' זוזבא לאלהים וגו' אלאי' מידי דחוי לשם אסור לכל עבודת כוכבים ודבר שאינו כעין פנים דרכה בךך חייב דנפקא לן מאיפה יעבדו הגוים האלה וגו'^ט אין דרכה בךך פטור וזו אס לא היו עוזדין אותה במקל לא מחייב בשזר מקל דלא שייכא צפנים ואס היו עוזדין אותה בזריקת מקל לא מאי למידק' זרק מקל בפניה פטור ואס בשבירת מקל פלחי לה פשיטא דחייב ואפי' לא דמי לפנים אלא כגון שהיו עוזדין אותה בקשקוש מקל או בעינן אחר הלכך שזר מקל בפניה חייב ואע"פ שאין עבודתה בךך דכיון

דדמי שצירה לזיכות בהמה של פנים ששזר מפרקתה הרי זבח לפניה דבר שרגילה בו אבל זרק פטור הואיל ואין עבודתה בךך והא לא דמילא לעבודת פנים כדמפרש לקמן [נא:]. **זריקה המספצרת**. כגון זריקת דס ^ה של פנים שאינה מחוברת אלא משתזר ונופל טיפים טיפים: **ספס לה זואה**. האכילה זואה: **חייב** חסר כאן וצ"ל אכל אין מגומין צין במועד ואין בשביעית לית נגר ובר נגר וזריקה חייב. (ב"מ דף פט:):

(א) חסר כאן וצ"ל אכל אין

מגומין צין במועד ואין בשביעית לית נגר ובר נגר וזריקה חייב. (ב"מ דף פט:):

חייב חסר כאן וצ"ל אכל אין

חייב

מסורת הש"ס

(א) [נמלכס ב כד פסוק יד מתרגם של חרש והמסגר חרש נגר ערוך], (ב) שביעית פ"ב צ"ד, (ג) סוכה מד: מ"ק ג, (ד) שביעית פ"ב מ"ה ע"ש, (ה) דבה כר ירמיה פל"ג, (ו) בס"א: כל, (ז) [שמות יב], (ח) בס"א: אלמא, (ט) [דברים יב, י] [למיתר, (כ) בס"א: לגלחם,

ⓘ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה זריקה וכו' דס שבפנים שאינה מחוברת: (ב) תר"ח בעינן (נעמוד ה) כעין פנים כעין זכבים שמקדש הוא דהוי כלי' וזיכת וכו' נמחק:

ⓘ

מוסף רש"י

מותרות. שהרי ציטול העיט'ס שסמר לגל (קעיל צב). לאברויי אילנא. כמו (יחזקאל כג) וברא אותם בתרבותם, לנקוט העפר שעל השקשש ולהוצי'ם ציטא קן ויתמות והאילן משכים, כך שמעתי, לישאל אחרינא להביא את האילן ולהשמיחו (סוכה דה). ואסור. דהוי משום רוחא (תו"כ ג.). לסחומי פילי. שהשקשס מנגולס וזריך לסחוסם שלא יבש האילן. פילי כקשס (סוכה דה) שמסחם כקשס של אילן (תו"כ ג.). ושרי. דלית ביה משום ספידא (שם). לאוקומי אילנא. שלא ימות ואינו עשה להשביחו אלא לקיימן. שרי (סוכה דה).

ⓘ

רבינו חננאל (המשך) ר"ה אין בשביעית לא. ופרקינן כדאמר מר עוקבא בסוכה במסכת סוכה תרי קישקושי הוו. פי' קישקוש כדכתיב לקושש קש חד לאברויי אילנות כגון קישקוש (י' יבישין ברין ועלין ופסולת וחד לסחומי פילי. לסחום הסדיקין שבאילן. הכא נמי תרי זיהום הוו חד לאברויי אילני שעושין בו הרבה ואסיר. וחד אוקומי אילני ושרי: וחד סיכה סכין שמן לגיוזם שלא יכהו הברד. וסיכה לפגין כדי שיחבשלו בעמם ויושכחו מהרה לאכילה. וסיכת הפגין הוא פטומי פירא. לפיכך אסור בשביעית וסיכת שמן לאוקומי הוא. וכיון דתורוייהו לאוקומי נינהו אמאי סיכה במועד שרי וזיהום אסור. קשיא: פי' שבר מקל בפניה. השביירה היא מעשה עבודה כגון חתוכה אבל זריקה אינה מעין עבודה. ספת לה צואה או ניסך לה עבית של מימי רגלים חייב.

(א) חסר כאן וצ"ל אכל אין מגומין צין במועד ואין בשביעית לית נגר ובר נגר וזריקה חייב. (ב"מ דף פט:):

ⓘ

חייב חסר כאן וצ"ל אכל אין

ⓘ